

Citation style

Luska, Stanislav: review of: Jan Klíma, Dějiny Latinské Ameriky, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2015, in: Český časopis historický, 2017, 2, p. 582-583, DOI: 10.15463/rec.864841420

český
časopis
historický

copyright

This article may be downloaded and/or used within the private copying exemption. Any further use without permission of the rights owner shall be subject to legal licences (§§ 44a-63a UrhG / German Copyright Act).

ZPRÁVY O LITERATUŘE

Obecné

Jan KLÍMA

Dějiny Latinské Ameriky

Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2015, 584 s., ISBN 978-80-7422-368-6.

Dějiny mimoevropských států nepatří k příliš frekventovaným tématům české historiografie, i proto jsou nedávno vydané souhrnné *Dějiny Latinské Ameriky* po dlouhé době prvním podobným počinem v našem domácím prostředí. Kniha je součástí široké ediční řady *Dějiny států*, kterou vydává Nakladatelství Lidové noviny a v níž v minulých letech vyšlo už několik publikací, věnujících se jednotlivým latinskoamerickým zemím. Autor, přední český iberoamerikanista a afrikanista Jan Klíma, v rámci této řady v nedávné době publikoval několik syntéz dějin portugalsky mluvících zemí (*Dějiny Portugalska*, *Dějiny Brazílie*, aj.), nyní však rozšířil svou pozornost i na frankofonní a zejména hispanofonní oblasti amerického kontinentu. Výsledkem je vzhledem k širokému tematickému záběru práce poměrně stručný přehled latinskoamerických dějin, pokrývající období od dávné prehistorie až do dnešního dne.

Kniha je vítanou aktualizací poznatků o dané oblasti, poněvadž doposud se v našem prostředí pro studium problematiky využívaly především stejnojmenné *Dějiny Latinské Ameriky* (Svoboda 1979), sepsané koncem sedmdesátých let minulého století kolektivem autorů pod vedením

Josefa Polišenského; ty však byly i přes svou nespornou faktografickou kvalitu poznamenány dobou svého vzniku. V následujících desetiletích došlo ke značnému rozšíření poznatků o historii Latinské Ameriky, které pomohly objasnit zejména nejstarší období dějin kontinentu a učinily tak potřebu jejich nového, pro českou veřejnost dostupného přepracování ještě nutkavější. Výsledky bádání na poli latinskoamerických dějin byly nadto během posledních desetiletí v plné šíři prezentovány v rozsáhlém projektu *The Cambridge History of Latin America* (Cambridge University Press 1984–2008), který příhodně ukazuje velké možnosti a perspektivy historického výzkumu tohoto regionu.

Jedním z nejnáročnějších úkolů, který tradičně vyvstává před autory syntéz latinskoamerických dějin, je otázka koncepce publikace. Přes pouhé dvě století samostatné existence prošly takřka všechny latinskoamerické země velmi bouřlivým politickým, sociálním i ekonomickým vývojem. Vzhledem k velkému počtu států tohoto regionu a častým prudkým, efemérním změnám v jejich politickém životě je tak vždy nasnadě problém uchopení a utřídění obrovského množství dílčích faktů. Jan Klíma se vydal cestou relativně podrobného, systematického a tedy informačně hutného přehledu zejména politických dějin. V jednotlivých chronologicky navazujících celcích načrtává zvláště rysy vývoje každého z latinskoamerických států či závislých území. Výsledkem je pečlivý popis, který ovšem v důsledku stručnosti,

nutné pro tento typ publikací, vede v některých pasážích až k chaotičnosti.

I z tohoto důvodu se jiní autoři přehledů latinskoamerické historie raději ve svých pracích podrobně věnují jen několika reprezentativním, dominantním zemím regionu. Často tak bývá pokryto zejména období od vyhlášení nezávislosti většiny latinskoamerických států počátkem 19. století po druhou světovou válku. Pro ilustraci můžeme zmínit jednu z nejvydávanejších syntéz dějin Latinské Ameriky, *History of Latin America* amerického historika Benjamina Keena, který se detailně zabývá jen čtyřmi státy celé oblasti (Mexiko, Brazílie, Chile, Argentina) a ostatní podrobněji zahrnuje jen v popisu dějin druhé poloviny 20. století. Takový selektivní přístup sice vyzdvihuje celkovou důležitost vývoje regionálních velmocí, vede však k marginalizaci dění v ostatních zemích. Tento nedostatek bývá často kompenzován snahou o artikulaci obecných tendencí vývoje celé oblasti. Klímova práce oproti tomu systematicky pokrývá dění ve všech latinskoamerických státech a je až neuvěřitelně komplexní, avšak právě pro nedostatečný obecný rámec jako celek působí fragmentovaným dojmem, a proto i poněkud nepřehledně.

V tomto ohledu je však třeba vyzdvihnout, že Klíma neopomněl v úvodu publikace zmínit obecné geografické a socioekonomické determinanty, které vždy silně ovlivňovaly a stále ovlivňují dění v celé oblasti a činí z Latinské Ameriky svébytný územní celek se specifickými rysy dějinného vývoje. Dostatečně reflektován byl také další důležitý a dlouhodobý faktor: intervencionismus evropských mocností a zejména USA. Naopak úplně chybí pasáže týkající se kulturních dějin, zřejmě se tak však stalo v souladu s autorovým záměrem. Jinak publikace

nabízí, zejména v poslední části, zaměřené na moderní a současné dějiny, poměrně pestré mozaiku faktů, zahrnující široké spektrum událostí, ekonomickými zvraty počínaje a přírodními katastrofami konče. Celkově jsou tak Klímovy Dějiny Latinské Ameriky velmi vítaným přírůstkem na knižním trhu, který odborné i laické veřejnosti usnadní základní orientaci v historii tohoto vzdáleného a rozmanitého kontinentu.

Stanislav Luska

Holm SUNDHAUSSEN – Konrad CLEWING (Hrsg.)

Lexikon zur Geschichte Südosteuropas

Zweite, erweiterte und aktualisierte Auflage für das Institut für Ost- und Südosteuropaforschung

Wien – Köln – Weimar, Böhlau

Verlag 2016, 1102 s., 10 map, ISBN

978-3-205-78667-2.

Reprezentativní dílo německých badatelů v oblasti dějin jihovýchodní Evropy vyšlo ve své první verzi roku 2004 a vyvolalo značný pozitivní zájem. Nabídko příležitost k hlubšímu poznání jihovýchodu Evropy jako neodmyslitelné části integrální evropské historie. Zároveň se ukázala nutnost publikaci podstatně rozšířit a aktualizovat, čímž vznikl mohutný encyklopedický svazek, shrnující v podobě koncentrovaných hesel nejnovější stav poznání minulosti Balkánu a přilehlých oblastí. Nejenže vznikly desítky nových hesel zásadního významu (například balkanologie, etnikum, etnická čistka, historiografie, partyzáni, právní dějiny, urbanizace, žena), ale došlo také k důkladnějšímu provázání hesel vzájemnými odkazy, což je vždy znakem zvýšené kvality encyklopedického díla.